

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА
МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН**

Збірник наукових праць

**Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету**

Рівне – 2012

ББК 81.20
А - 43
УДК: 81'243

Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Рівне: РДГУ, 2012. – 112 с.

Збірник наукових праць містить статті з теоретично-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Архангельська Алла Мстиславівна

доктор філологічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славистичного університету).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Постоловський Руслан Михайлович

професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор Рівненського державного гуманітарного університету.

Вокальчук Галина Миколаївна

доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Гороть Євгенія Іванівна

доктор філологічних наук, професор (Волинський національний університет ім. Лесі Українки).

Мороз Людмила Володимирівна

кандидат філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Тищенко Олег Володимирович

доктор філологічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славистичного університету).

Шульжук Каленик

доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Оляндер Луїза Костянтинівна доктор філологічних наук, професор (Волинський національний університет ім. Лесі Українки).

Безкоровайна Ольга Володимирівна

доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Стеріополо Олена Іванівна

доктор філологічних наук, професор (Київський національний лінгвістичний університет).

Зимомря Микола Іванович

доктор філологічних наук, професор (Дрогобицький педагогічний університет) ім. Івана Франка.

Павлова Ольга Іванівна

кандидат філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Терещенко Тетяна Вікторівна

кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Ніколайчук Галина Іванівна

кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Сербіна Тетяна Георгіївна

кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Дзюбишина Наталія Богданівна

кандидат педагогічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Вовчук Наталія Іванівна

кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 9 від 27.04.2012 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

Ключевые слова: *виды чтения, иноязычный текст, речевая деятельность, оригинальный текст, формирование умений чтения.*

The summary. *The kinds of reading which can be of use by future specialist in his work with foreign literature is analyzed in this article. The practica references to work with professionally directed foreign text are offered.*

Key words: *kinds of reading, foreign text, speech activities, original text, formation of reading skills.*

Одержано редакцією 17.02.2012.

УДК: 811. 111: 378 (07)

Ю.В. КУРЯТА

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ В КОНТЕКСТІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Резюме. *В статті розглянуто питання використання творчих завдань під час викладання іноземної мови, зокрема англійської, у вищому навчальному закладі. Вказана класифікація навчальних творчих ігор, спрямованих на формування мовної, мовленнєвої та соціокультурної компетенцій.*

Ключові слова: *творчі завдання, навчальні ігри, метод, компетенція.*

Майбутні викладачі іноземних мов та перекладачі повинні впроваджувати положення, які сприяють перебудові мовної освіти в середній школі, у різних програмах та курсах з іноземних мов. Однак такі фахівці зможуть це зробити тоді, коли вони самі оволодівали мовами, виходячи із сучасних вимог (в тому числі вимог Болонської конвенції та Загальноєвропейських Рекомендацій), новітніх досягнень методики, педагогіки, педагогічної психології, психолінгвістики та соціолінгвістики.

Зважаючи на те, що іноземна мова у будь-якому закладі освіти вивчається для спілкування в усній та письмовій формах, перебудова системи навчання іноземних мов у вищих мовних закладах освіти повинна концентруватися на вдосконаленні навчання видів мовленнєвої діяльності в межах комунікативного підходу. Для реалізації та удосконалення цієї перебудови потрібна сучасна методика формування мовленнєвих компетенцій у всіх видах іншомовної мовленнєвої діяльності, яка повністю відповідала б усім зазначеним вище вимогам та досягненням.

У період переходу до особистісно-орієнтованого навчання у ВНЗ пріоритет чітко визначається за навчанням, що є самостійним, особистісно-значущим дійовим джерелом пізнання та розвитку особистості. З цією метою ВНЗ України намагаються поєднувати різноманітні методи навчання, загальною характеристикою яких є їх творча спрямованість [4].

Креативна спрямованість навчального процесу є актуальною, оскільки саме людське життя від початку до кінця – процес творчості. Під час свого розвитку людина прагне до різних видів творчості, головним чином з метою самореалізації та самоствердження, хоча існують й інші мотиви. Це відповідає позиції гуманістичної психології щодо основних цілей та критеріїв успішності процесу соціалізації підростаючої особистості в соціумі: формування готовності молоді до самостійної творчої діяльності, постановки та вирішення нових завдань, яких не було та не могло бути в досвіді минулих поколінь.

Різнманітні аспекти творчості розглядали такі провідні вчені-психологи, методисти, дослідники, як: Л. Виготський, Д. Богоявленська, А. Деркач, С. Максименко, В. Моляко, А. Мудрик, О. Матюшкін та ін. Проте, актуальність даного питання полягає в тому, що проблема теорії навчальної гри у ВНЗ висвітлюються у методичній літературі недостатньо. Немає глибоких досліджень гри як засобу навчання, використання її у вищій освіті та школі. Варто зазначити, що відсутні добре теоретично та методично розроблені способи організації пізнавальної діяльності студентів у формі гри, що гальмує її використання в навчальному процесі.

Таким чином, **метою статті** є висвітлити питання використання творчих завдань в контексті навчання іноземних мов.

На переконання М. Ступак, до креативних методів навчання передусім належать методи, які традиційно вважаються інтуїтивними, а саме: метод придумування, метод «якби ...», метод морфологічного аналізу та метод інверсії [3]. Розглянемо перераховані методи детальніше.

Метод придумування. Це спосіб створення невідомого раніше студентам продукту за певних гіпотетичних обставин. Метод реалізується за допомогою таких прийомів: заміщення якостей одного об'єкта елементами іншого з метою створення нового об'єкта; пошук властивостей об'єкта в іншому середовищі; зміна елемента об'єкта, що вивчається, та опис властивостей нового об'єкта, який здобуто за результатами цієї зміни [3].

Метод «якби ...» Студентам пропонується уявити та описати, що відбудеться, якщо у світі (державі, фірмі) щось зміниться, наприклад, в Україні знайдуть величезні запаси нафти, газу тощо. Викладачам іноземних мов доцільно використовувати саме цей метод під час вивчення теми «Умовний спосіб дієслова», яка вважається однією з найскладніших граматичних тем англійської мови. Виконання подібних завдань не тільки допоможе студентам закріпити новий матеріал, але й розвине їхню здатність уявляти та краще розуміти певні явища та реалії [3].

Метод морфологічного аналізу. Цей метод іноді називають методом багатомірних матриць. Основною метою даного методу є розробка студентами якоїсь нової ідеї відповідно до запропонованої викладачем матриці. Матриця містить повний перелік ознак даної ідеї (характеристики, процеси, параметри, критерії тощо).

Таким чином, у процесі поєднання відомих та невідомих елементів, у студентів виникають нові, несподівані та оригінальні ідеї [5, 40]. Аналіз ознак та взаємозв'язків між різними комбінаціями елементів (структур, процесів, явищ тощо) застосовується як для виявлення проблем, так і для пошуку нових ідей.

Метод інверсії. Це метод, який орієнтує на пошук ідей у нових, несподіваних напрямках, здебільшого протилежних традиційним поглядам та переконанням [3]. Характерними особливостями цього методу є: орієнтація на принцип дуалізму; розвиток діалектики мислення студентів; вплив на розвиток творчих здібностей [3].

Коли стереотипні прийоми виявляються марними, застосовуються принципово протилежні альтернативи рішення [2, 23]. Наприклад, студентам пропонується дослідити об'єкт із зовнішнього боку, проте шлях до виконання поставленого навчального завдання вони повинні знайти всередині об'єкта.

Яким же чином можна класифікувати, охарактеризувати навчальні творчі ігри? Відповідь на це питання А. Деркач ґрунтує на тих цілях, завданнях та формах проведення, ступені складності, за якими можна характеризувати ігри [1, 46].

Так, за кількісним складом учасників ігри поділяються на індивідуальні, парні, групові. Перші в основному націлені на роботу з текстом, а решта на спілкування з партнерами.

За характером і формою проведення виділяють ігри предметні, рухливі з вербальним компонентом, сюжетні або ситуативні, рольові ігри-змагання, інтелектуальні (тести, ребуси, кросворди, чайнворди та ін.), взаємодії (комунікативні), комплексні та ін.

За способом організації ігри бувають комп'ютерні, письмові, на дошках та ін. За ступенем складності виконуваних дій розрізняють прості і складні ігри.

За тривалістю проведення – не тривалі і тривалі.

Мовні ігри вчать вмінню користуватися мовними засобами в процесі здійснення мовного акту та відштовхуються від конкретної ситуації, в якій здійснюються мовні дії. Такі ігри, допомагаючи засвоїти різні аспекти мови (фонетику, лексику та ін.), поділяються на фонетичні, лексичні, граматичні та стилістичні.

Головна мета фонетичних ігор – постановка (корекція) вимови, тренування у вимові звуків у словах, фразах, відпрацювання інтонації. Використовуються вони регулярно, переважно на початковому етапі навчання іноземної мови (ввідно-корективний курс) в якості ілюстрації та вправи з відпрацювання найбільш складних для вимови звуків, інтонації. У міру просування вперед фонетичні ігри реалізуються на рівні слів, речень, римовок, скоромовок, віршів, пісень. Досвід, набутий в іграх цього виду, може бути пізніше використаний студентами під час педагогічної практики на заняттях з іноземної мови в школах [1].

Лексичні ігри зосереджують увагу студентів виключно на лексичному матеріалі і мають на меті допомогти їм у набутті та розширенні словникового запасу, проілюструвати та відпрацювати вживання слів у ситуаціях спілкування.

Граматичні ігри покликані забезпечити вміння учнів практично застосовувати знання з граматики, активізувати їх розумову діяльність, спрямовану на вживання граматичних конструкцій у природних ситуаціях спілкування.

Стилістичні ігри мають на меті навчити студентів розрізняти офіційний та неофіційний стилі спілкування, а також правильно застосовувати кожен з них у різних ситуаціях.

Ігри для навчання читання та аудіювання покликані допомогти у вирішенні завдань, пов'язаних з даними видами мовленнєвої діяльності, включаючи в себе такі мовленнєві дії, як кодування та ілюстрування, здогад, конструювання, перифраз, стиснення/розширення зорової чи слухової вербальної інформації і т.д.

Таким чином, на основі вищевказаного можна зробити наступні висновки: креативні методи сприяють створенню творчої атмосфери на заняттях, розвиткові навичок професійного спілкування з метою розв'язання конкретних завдань навчальних ситуацій; використання креативних методів навчання на заняттях з іноземної мови впливає на розвиток ключових компетенцій студентів, збагачує процес навчання та підвищує його продуктивність; креативна методика надає можливість студентам швидко засвоювати фахову інформацію іноземною мовою (це, у свою чергу, підвищує мотивацію до вивчення іноземної мови).

Використання гри на заняттях дозволяє формувати та розвивати у студентів навички й уміння знаходити необхідну інформацію, перетворювати її, створювати на її основі плани та рішення як у стереотипних, так і в нестереотипних ситуаціях. А це означає, що навчальна гра може виступати як засіб педагогічної евристики.

Найбільш активно навчальна гра використовується на заняттях з іноземної мови, що пояснюється особливостями даного предмету, головною метою якого – вивчення мови як засобу спілкування. Гра допомагає забезпечити взаємне спілкування всіх учасників, мотивує мовну діяльність.

Слід зазначити, що багато питань даної проблеми вимагають додаткового, глибокого і детального вивчення, зокрема, дослідження психолого-педагогічних умов оптимального застосування гри; необхідна розробка методичних рекомендацій з використання різних видів ігор; створення банків навчальних ігор за різними темами тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Деркач А.А. Педагогічна евристика (мистецтво навчання іноземної мови) / Деркач А.А. – М., 1991. – С. 23-

ЗМІСТ

<i>Михальчук Н.О., Івашкевич Е.Е.</i> Специфіка трансформації образу кентавра в однойменному романі Джона Апдайка	3
<i>Романюк С.К., Ковальчук Т.Г.</i> Невербальні компоненти в рекламному дискурсі	9
<i>Вакулінська Л.М.</i> Структурно-семантична характеристика антонімічних пар у біблійних німецькомовних текстах	12
<i>Мороз Л.В., Мороз Л.М.</i> Фенотип суб'єкта і об'єкта історії як чинник жанротворення	14
<i>Мороз Л.В., Данілова Н.Р., Трофімчук В.М.</i> Характерні особливості функціонування джестової традиції XVI століття	17
<i>Денисюк Л.В., Ковалюк В.В.</i> Про структурно-семантичні особливості неологізмів англо-американського походження в сучасній українській мові	19
<i>Мороз Л.В., Мельничук Л.В.</i> „Гамлет” В.Шекспіра як філософська трагедія	22
<i>Король О.Ю., Мороз Л.В.</i> Англійський офіційно-діловий стиль мовлення: лінгвостилістична специфіка	26
<i>Косолапов В.И.</i> О статусе блендинга (телескопии) в современном английском языке (обзор литературы)	30
<i>Калініченко М.М.</i> Білий Кит у чорних шатах мультикультуралізму	35
<i>Попович Р.Г.</i> Структура номінативно-варіантної термінопарадигми (на матеріалі іспанської термінології водного господарства)	38
<i>Мороз Л.В., Кушнір Н.В.</i> Характерні особливості жанрової сутності класичної новелістичної моделі (на матеріалі творчості Б.Річа)	42
<i>Вовчук Н.І., Мороз Л.М.</i> Казка як жанр літературної прози	46
<i>Касаткіна О.В.</i> Мовностилістичні особливості використання сленгу в газетно-публіцистичному дискурсі	47
<i>Козицька О.А., Давнюк С.В.</i> Семантична структура складних багатокомпонентних речень	50
<i>Черуха Н.В., Черуха В.В.</i> Деякі дидактико-методичні аспекти навчання читання іншомовних текстів за спеціальністю	54
<i>Курята Ю.В.</i> Творчі завдання в контексті навчання англійської мови у вищому навчальному закладі	57
<i>Корженевська О.В.</i> Використання лінгвокраїнознавчого аспекту в процесі викладання іноземних мов у старшій школі	59
<i>Олесюк Л.В., Бойко Н.Г.</i> Культурологічно орієнтовані методики вивчення іноземних мов	64
<i>Черуха В.В., Черуха Н.В.</i> Негативний вплив міжмовного переносу на процес вивчення другої іноземної мови	68
<i>Кочубей О.С.</i> Особливості формування іншомовної компетенції студентів-філологів	70
<i>Ветрова І.М.</i> Проблема формування лексичної компетенції при підготовці майбутнього вчителя іноземної мови	74
<i>Дуброва А.С.</i> Комунікативний підхід як оптимальний засіб вивчення іноземної мови	77
<i>Верьовкіна О.Є., Гонтар В.Є.</i> English borrowings into modern Ukrainian	78
<i>Бігунова С.А., Зубілевич М.І.</i> Антономастичні власні імена як експресивні засоби мови	82
<i>Мезін В.Г.</i> Role of modern English drama in teaching contemporary English	84
<i>Михальчук Н.О.</i> The narrative structure and the specific functions of language means and syntactical stylistic devices in the novel “Bleak House”	88
<i>Верьовкіна О.Є.</i> The translation peculiarities of English paremiological units into Ukrainian	96
<i>Фрідріх А.В.</i> Словотвірні та структурні характеристики англійської юридичної термінології	99
<i>Павловська Л.О.</i> Прагмасемантичні особливості вербальних формул побажань	107
<i>Відомості про авторів</i>	111

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Відповідальний редактор збірника Архангельська А.М.
Відповідальний за підготовку збірника до видання Петрівський Я.Б.
Технічний редактор Горішна І.Г.
Комп'ютерна верстка Кречмаровський В.Л.

Підписано до друку 27.04.2012 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк ризографічний.
Ум. друк. арк. 14,9. Обл. вид. арк. 29,1. Замовлення № 129/1. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

**А – 43   Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних
дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського
державного гуманітарного університету. – Рівне: РДГУ, 2012. – 112 с.**

ISBN 966 — 7281 — 10 — 01.

Збірник наукових праць містить статті з теоретично-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 81'243

ББК 81.20